

Working Group on Population Projections Luxemburg, 15.-16.7.2004

Od začiatku roku 2004 pripravuje EUROSTAT novú prognózu vývoja obyvateľstva (EUROPOP2003), ktorá by mala byť prezentovaná v októbri tohto roku na úrovni EU a jednotlivých štátov. Prognóza bude poskytovať údaje o počte obyvateľov v členení podľa pohlavia, jednotiek veku za každý rok prognózovaného obdobia pre 25 členských krajín EU a 2 prístupujúce krajiny (Bulharsko a Rumunsko). Prognóza pokrýva obdobie 2003-2070.

Cieľom pracovného stretnutia v Luxemburgu bolo informovať jednotlivé krajiny o priebehu prác na prognóze a konzultovať pripravené prognostické scenáre, ktoré obsahujú prognózu vstupných parametrov (plodnosť, úmrtnosť, zahraničná migrácia). Na stretnutí sa zúčastnili zástupcovia všetkých členských krajín EU a ako pozorovatelia Turecko a Chorvátsko.

Pracovnému stretnutiu predchádzala odborná diskusia prostredníctvom špeciálne vytvorenej diskusnej skupiny na internete. Tu prebehli prvé bilaterálne diskusie pri príprave prognostických scenárov. Zámerom autorov je spracovať prognózu, ktorá bude čo najviac zosúladená s národnými prognózami. Príprava vstupných parametrov prognózy je rozdelená do dvoch častí. Prognózu za EU 15 (staré členské krajiny EU) spracovali odborníci z EUROSTAT-u. Prognózu za EU 10+2 (10 nových členských krajín a 2 prístupujúce krajiny) zadal EUROSTAT externým organizáciám. Projekciu plodnosti a úmrtnosti vypracoval holandský demografický inštitút NIDI a projekciu migrácie Stredoeurópsky inštitút pre výskum migrácie. Okrem národných expertov a vlastných poznatkov sa autori pri príprave prognózy opierali aj o výsledky ďalších prognóz (EUROSTAT 1999, OSN 2002)

Pracovné stretnutie k populačným prognózam bolo rozdelené do 4 blokov. Prvé 3 bloky boli venované prognóze vstupných parametrov projekcie, t.j. plodnosti, úmrtnosti a migrácii. Vo 4. bloku boli prezentované výsledky prognózy počtu a vekového zloženia obyvateľstva. Každý zo 4 blokov bol ďalej rozdelený na 3 časti. V 1. časti bola vždy prezentovaná prognóza za krajiny EU 15, v druhej za krajiny EU 10+2 a 3. časť bola vyhradená na diskusiu.

Všetky prezentované výsledky sú predbežné a budú sa naďalej upravovať na základe diskusie, ktorá prebehla počas pracovného stretnutia a bude pokračovať na internete, do konca augusta. Definitívnu verziu prognózy na úrovni EU 25+2, EU 15, EU 10+2 a jednotlivých krajín chce EUROSTAT prezentovať ešte v roku 2004.

Pri príprave prognózy vstupných parametrov autori spracovali pracovné materiály, ktoré komplexne popisujú prípravu prognózy plodnosti, úmrtnosti a migrácie. Každý materiál obsahuje analýzu vývoja príslušného demografického procesu za obdobie 1960-2002, hlavné determinanty ovplyvňujúce tento vývoj, teoretické východiská prognózy, metódy použité pri prognóze, výsledky iných prognóz a nakoniec 3 varianty prognózy do roku 2070 – nízky, stredný a vysoký.

Kombináciou vstupných parametrov boli spracované 3 varianty prognózy vývoja obyvateľstva – nízky, stredný a vysoký. Na výpočet prognózy bola použitá komponentná metóda. Prvé (predbežné) výsledky prognózy za EU 25+2, EU 15, EU 10+2 a za jednotlivé krajiny boli prezentované na záver pracovného stretnutia. Výsledky boli tiež porovnané s výsledkami prognóz EU 1999 a OSN 2002. Nová prognóza EUROSTAT-u je v porovnaní s uvedenými dvoma prognózami optimistickejšia, počíta s pomalším starnutím obyvateľstva a s oddialením obdobia, kedy sa začne počet obyvateľov EU znižovať (až za rok 2020).

Keď porovnáme pripravovanú prognózu EUROSTAT-u s prognózou vývoja obyvateľstva SR do roku 2050 spracovanú vo VDC, možno konštatovať relatívne dobrú zhodu. Predpoklady vo vývoji plodnosti a úmrtnosti sú do roku 2040 prakticky zhodné, drobné rozdiely existujú v období 2040-2050. V prípade migrácie sa v strednom variante projekcie EUROSTAT-u počíta až do roku 2030 s migračným úbytkom obyvateľstva a v období 2030-2050 s miernym migračným prírastkom. Projekcia VDC počíta s migračným prírastkom počas celého prognózovaného obdobia, ktorý sa bude postupne zvyšovať. Rozdielny pohľad na prognózu migrácie bude ešte predmetom bilaterálnych diskusií.

Čo sa týka výsledkov prognózy obyvateľstva, nie sú výraznejšie rozdiely medzi prognózou EUROSTAT-u a slovenskou prognózou v strednom a vysokom variante. Nízky variant prognózy EUROSTAT-u je nižší ako veľmi nízky variant slovenský. Do roku 2050 počíta s poklesom počtu obyvateľov SR na úroveň 3,8 mil. osôb.

V diskusii počas pracovného stretnutia bola najväčšia pozornosť venovaná zladeniu projekcie EUROSTAT-u s jednotlivými národnými prognózami, diskutovalo sa však aj o dĺžke prognózovaného obdobia, o doplnení chýbajúcich údajov (rok 2003), o vhodnosti použitých metód, o cieľových hodnotách vstupných parametrov použitých v prognóze a o softvéri na výpočet prognózy.